

1.

Teme pentru seminarii

Seminariile se vor axa pe rezolvarea unor probleme de ordin practic ce au intervenit sau pot să intervină în exercițiul puterii de stat. Pentru o parte dintre aspectele ce fac obiectul seminariilor, veți găsi mai jos bibliografia specială pentru seminar. La aceasta se adaugă noțiunile prezentate la curs, precum și cele prezentate în materialele bibliografice indicate la curs.

1.1. Seminar I – Introducere

Fiind primul seminar, acesta se va axa pe introducerea în dreptul constituțional, urmând să fie prezentat locul acestei ramuri de drept în sistemul dreptului, obiectul și trăsăturile acestui obiect de studiu, precum și modul de desfășurare a cursurilor, seminariilor și examenelor.

1.2. Seminar II – Statul de drept

1. Prin legea X, s-a stabilit că funcționarii publici au dreptul la două sporuri salariale ce se adăugau salariului de bază. Prin aceleași dispoziții, s-a stabilit ca până la finele anului 2008, Guvernul va stabili prin hotărâre cuantumul acelor sporuri. Cu toate acestea, Guvernul nu a adoptat nicio hotărâre în acest sens.

În aceste condiții, o parte dintre funcționarii publici au introdus acțiuni în fața instanțelor de judecată, prin care au cerut să li se acorde cele două sporuri, în cuantum de 25% din salariul de bază. O parte dintre instanțele sesizate au admis aceste acțiuni și au obligat instituțiile publice angajatoare să achite acele sporuri, motivând că puterea executivă nu se poate sustrage de la obligațiile sale stabilite prin lege și că, în lipsa unei hotărâri pe care Guvernul refuză să o adopte, legea rămâne fără nicio valoare. O altă parte a instanțelor de judecată a refuzat să oblige angajatorii la plata unor sporuri salariale, motivând că acestea nu se pot stabili pe calea unei hotărâri judecătorești decât prin încălcarea principiului separației puterilor în stat.

În aceste context, Înalta Curte de Casație și Justiție a pronunțat o decizie în recurs în interesul legii, prin care a acceptat al doilea punct de vedere. Această decizie nu schimbă însă situația celor ale căror acțiuni în fața instanțelor au fost admise prin hotărâri definitive.

Comentați situația creată din perspectiva principiului statului de drept.

2. Prin hotărârea de Guvern X s-a decis reducerea pensiilor pentru anumite categorii de persoane. Persoanele afectate au atacat în fața instanțelor de judecată hotărârea X, cerând anularea sa. De asemenea, s-a cerut suspendarea punerii în executare a hotărârii pe durata judecării cauzei. Cererea de suspendare a fost admisă de către Curtea de Apel București. Recursul pe care l-a formulat Guvernul în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție a fost respins, astfel încât aplicarea hotărârii a fost suspendată până la data la care instanțele ar fi soluționat cererea de anulare a hotărârii Guvernului.

Ulterior, Curtea de Apel București a admis acțiunea în anulare și a dispus anularea hotărârii de Guvern. Guvernul a declarat recurs, dar până la judecarea recursului a emis o ordonanță de urgență prin care a abrogat hotărârea de Guvern X. Prin aceeași ordonanță de urgență s-a decis reducerea pensiilor pentru aceleași categorii de persoane.

Comentați situația creată din perspectiva principiului statului de drept.

3. Prin legea electorală în vigoare în iunie 2012, mandatele de parlamentar se repartizau după un sistem mixt, în care o parte dintre ele se adjudecau prin vot uninominal, iar celelalte se repartizau fiecărui partid care a depășit pragul electoral proporțional cu numărul de voturi obținut.

Cu patru luni înainte de alegeri, Parlamentul adoptă o nouă lege electorală, prin care se stabilește că toate mandatele de parlamentar se vor adjudeca, pe calea votului uninominal, celui candidat care a obținut cele mai multe voturi în colegiul său electoral.

Privind la regulile statului de drept, este această lege constituțională?

1.3. Seminar III – Separația puterilor în stat

1. Comentați Decizia Curții Constituționale nr. 6/1992.

1. Decizia Curții Constituționale nr. 6/1992 (extras)

Curtea Constituțională, văzând sesizările grupului de deputați și ale Curții Supreme de Justiție, punctele de vedere exprimate de către Senat și Guvern, precum și concordanța dintre textele legale ce fac obiectul sesizărilor și dispozițiile constituționale, reține următoarele:

1. Dispozițiile art. 1 din legea în discuție (Legea privind măsuri premergătoare reglementării situației juridice a unor imobile trecute în proprietatea statului după 23 august 1944) privesc obligativitatea Guvernului ca, în termen de 6 luni de la adoptarea acestei legi, să prezinte Parlamentului un proiect de lege privind reglementarea situației juridice a imobilelor existente în proprietatea statului sau a unităților administrativ-teritoriale, trecute în proprietatea acestuia sau a organizațiilor cooperatiste în virtutea unor acte normative ori a unor acte cu caracter individual, emise după 23 august 1944 de organele puterii sau administrației de stat sau de alte organe ale statului sau preluate de acestea prin exces de putere ori fără titlu. Obligarea Guvernului de a elabora și supune spre adoptare un proiect de lege, într-un anumit domeniu de activitate, nu este neconstituțională, deoarece Guvernul fiind investit, potrivit art. 102 din Constituție⁽¹⁾, pe baza votului de încredere acordat de Parlament, o asemenea obligație nu contravine raporturilor constituționale dintre Parlament și Guvern. De asemenea, prin stabilirea acestei obligații, nu se încalcă dreptul de inițiativă legislativă al Guvernului, prevăzut de art. 73 din Constituție, întrucât dispozițiile art. 1 nu prefigurează conținutul viitorului proiect de lege, ci, instituind numai obligația de a-l prezenta, reglementează unele aspecte privind desfășurarea procesului legislativ în domeniul de activitate ce face obiectul legii. Este o caracteristică ce rezultă cu pregnanță și din prevederile art. 4 referitoare la întocmirea situației cen-

⁽¹⁾ Curtea Constituțională a avut în vedere dispozițiile Constituției înainte de revizuirea și republicarea acesteia în anul 2003.

tralizate pe județe a imobilelor la care se referă legea și ale art. 6 referitoare la elaborarea unei metodologii pentru întocmirea situațiilor respective.

(...)

3. Cea de-a treia normă legală considerată ca neconstituțională prin sesizarea Curții Supreme de Justiție se referă la art. 5, potrivit căruia, până la adoptarea viitoarei legi, se suspendă din oficiu judecarea proceselor de orice natură privitoare la bunurile ce fac obiectul art. 1 din legea în discuție, precum și executarea hotărârilor judecătorești definitive pronunțate cu privire la asemenea bunuri. Această prevedere încalcă raporturile constituționale dintre puterea legislativă și cea judecătorească. În virtutea principiului separației puterilor în stat, Parlamentul nu are dreptul să intervină în procesul de realizare a justiției. Dreptul de control al Parlamentului se exercită și asupra modului cum funcționează organele puterii judecătorești, el stabilind, în acest scop, regulile după care se desfășoară activitatea de judecată. Potrivit Constituției, acest drept se poate exercita însă numai cu respectul autorității lucrului judecat și fără a împiedica instanțele judecătorești de a-și exercita misiunea lor, prevăzută de art. 125 din Constituție, de realizare a justiției. O imixtiune a puterii legislative care ar pune autoritatea judecătorească în imposibilitatea de a funcționa, chiar dacă numai cu referire la o anumită categorie de cauze și pentru o anumită perioadă de timp, ar avea drept consecință ruperea echilibrului constituțional dintre aceste autorități. De aceea, o dispoziție legală prin care se suspendă cursul judecării sau executarea hotărârilor judecătorești definitive referitoare la anumite cauze determinate este neconstituțională. Cele arătate nu exclud posibilitatea autorităților judecătorești ca, în condițiile legii, să suspende judecata sau executarea unei hotărâri judecătorești, precum și, în cazul exercitării căilor de atac, să desființeze sau să modifice o hotărâre care nu ar fi legală sau temeinică.

2. Comentați Decizia Curții Constituționale nr. 3/1993.

Decizia Curții Constituționale nr. 3/1993 (extras)

Curtea Constituțională, luând act de excepția de neconstituționalitate a Decretului nr. 92/1950 pentru naționalizarea unor imobile, invocată, din oficiu, de Judecătoria sectorului 2 București, în cauza ce formează obiectul dosarului nr. 6129/1992 al acestei instanțe, reține următoarele:

Prin excepția de neconstituționalitate invocată se urmărește repararea, în natură, a daunelor suferite de persoanele ale căror imobile au fost naționalizate. Potrivit art. 26 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, repararea daunelor suferite anterior intrării în vigoare a Constituției din 1991 se reglementează prin lege. În același sens, art. 77 din Legea nr. 58/1991 prevede că reparațiile pentru bunurile preluate de stat în mod abuziv se vor reglementa printr-o lege specială. Rezultă din aceste prevederi voința evidentă a legiuitorului ca repararea daunelor pentru bunurile preluate de stat să se reglementeze prin lege. Deci repararea unor asemenea daune este o problemă rezervată legii și niciun organ de jurisdicție nu poate, fără încălcarea acestor prevederi, să se substituie legiuitorului în soluționarea problemei respective. Dacă ar face-o, aceasta ar însemna o încălcare a principiului separației puterilor în stat de către puterea judecătorească, ce, în sens larg, cuprinde toate organele de jurisdicție, indiferent de natura lor, în dauna puterii legislative, o încălcare a prevederilor art. 123 alin. (1) din Constituție⁽¹⁾, potrivit căroră justiția se înfăptuiește în numele legii, deci prin aplicarea ei, nu prin ignorarea unei dispoziții legale. Excepția de neconstituționalitate invocată, având ca scop repararea în natură a daunelor suferite prin efectul naționalizării, promovează o concepție care încalcă în mod vădit principiul separației puterilor în stat prin transferarea răspunderii politice pentru modul de soluționare a problemei acestor daune de la Parlament, ca organ reprezentativ suprem al poporului și unică autoritate legiuitoare a țării, potrivit art. 58 alin. (1) din Constituție, la organele de jurisdicție.

⁽¹⁾ Curtea Constituțională a avut în vedere dispozițiile Constituției înainte de revizuirea și republicarea acesteia în anul 2003.

1.4. Seminar IV – Cetățenia română

1. X și Y, născuți în 1960 cetățeni români, au doi copii: Z, în vârstă de 16 ani, și T, în vârstă de 12 ani. Începând cu 1997, X și Y locuiesc în Italia, în timp ce copiii au rămas la bunicii lor, în România. La 1 august 2009, X și Y obțin aprobarea renunțării la cetățenia română, în vederea obținerii, începând cu 1 septembrie 2009, a cetățeniei italiene. La 1 octombrie 2009, T pleacă în Italia pentru a locui cu părinții săi, în timp ce Z rămâne în țară, unde continuă să locuiască la bunici.

Ce efecte s-au produs asupra cetățeniei celor doi copii? Ce efecte s-au produs asupra dreptului de proprietate al lui X și Y asupra unei suprafețe de teren agricol situat în România, de care se ocupă bunicii copiilor?

2. X, cetățean român, și Y, cetățean german, au avut în perioada 2005-2008 o relație, fără ca aceasta să se materializeze într-o căsătorie. În 2008, X a născut un copil la Berlin, al cărui tată este Y. La scurt timp, cei doi se despart, iar X se mută în România împreună cu fiul lor. În noiembrie 2009, cu acordul lui X, Y obține adopția fiului său, pe care îl ia în Germania.

Care a fost cetățenia copilului la naștere? Ce efecte asupra cetățeniei s-au produs ulterior?

3. X, cetățean sirian, a urmat cursurile Facultății de Medicină din cadrul UMF Cluj în perioada 1998-2004, după care a decis să rămână în Cluj, unde și-a deschis o cafenea. În 2006, acesta s-a căsătorit cu Y, cetățean român. La 1 februarie 2009, X a solicitat acordarea cetățeniei române, arătând că locuiește în România din 1998, este căsătorit cu un cetățean român de peste 2 ani și 6 luni. De asemenea, acesta a mai arătat că a investit în cafeneaua sa peste 500.000 euro, din care investiția inițială în amenajarea spațiului a fost de 100.000 euro, urmată apoi de achiziționarea spațiului de la fostul său proprietar contra a 350.000 euro și de o extindere a cafenelei care a costat încă 200.000 euro. La 1 septembrie 2009, Comisia de acordare a cetățeniei a respins cererea sa pe motiv că nu îndeplinește condițiile legale, întrucât toate investițiile